

GUIA DOCENT

Assignatura:
TEORIA SOCIOLÒGICA
Segon quadrimestre

Codi: 02367
Crèdits: 6
Curs 3r. Grup matí (valencià)

Departament de Sociologia i Antropologia Social

Universitat de València

CURS 2010-2011

Professors:
Francesc Jesús Hernández
Benno Herzog

Actualització: 30 de desembre de 2010

I.- DADES INICIALS D'IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura:	TEORIA SOCIOLÒGICA
Caràcter:	Troncal
Titulació:	Sociologia
Departament:	Sociologia i Antropologia Social
Professors responsables:	Francesc Jesús Hernández Benno Herzog
torns:	matí
llengua:	valencià
més informació:	http://pizarra.uv.es http://aulavirtual.uv.es http://www.uv.es/fjhernan http://www.uv.es/herben

II.- INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

La Teoria Sociològica és una matèria fonamental en la formació de llicenciats en Sociologia. La seua ubicació en el tercer curs permet, a més, recapitular molts elements de la formació rebuda i preparar el trànsit al segon cicle. En el sentit d'una elaboració de premisses teòrics-social, la teoria sociològica és un dels tres pilars de les ciències socials, junt amb la metodologia i el coneixement de la matèria pròpiament dita.

La Teoria Sociològica no es pot entendre ni com una mena d'història, un repertori de "teories", ni com un discurs linial, que opte per una posició teòrica front a les altres. Considerem més bé que la matèria és una oportunitat per reflexionar sobre l'indole científica de les ciències socials i, atés el procés de racionalització que es relaciona amb l'autonomització de pretensions de validesa, replantejar el problema de fonamentar un principi normatiu.

Existeixen múltiples formes d'estructurar el camp i per tant l'estudi de la teoria sociològica. Es pot presentar segons conceptes teòrics claus (diferenciació social, racionalització, individualització, etc.), segons l'abast de les teories (micro, macro, meso) o segons autors (tal com s'ha fet en el primer quadrimestre d'aquesta assignatura). En aquesta assignatura s'opta per presentar el desenvolupament teòric d'un corrent teòric en concret (Teoria Crítica) i la seua posició en la teoria sociològica en general.

III.- OBJECTIUS GENERALS

- L'objectiu general de l'assignatura és proporcionar a l'estudiantat una visió profunda del raonament teòric en la sociologia i del seu desenvolupament.
- Aquesta visió inclourà l'examen de algunes problemes fonamentals suscitats al llarg d'aquest desenvolupament i que han impulsat el desplegament dels corrents més importants en aquest camp del saber.
- Les competències que l'assignatura pretén fomentar són les pròpies de l'anàlisi crítica d'unes teories enfocades a la comprensió de realitats socials diverses i canviants.

Després d'haver cursat l'assignatura l'alumne serà capaç de:

- Conèixer i parafrasejar el debat sobre els principals enfocaments les propostes principals de la Teoria Crítica i la seua posició dins del àmbit de la teoria sociològica en general.
- Identificar els principals autors en el camp, sintetitzar-ne les posicions i discutir les principals problemes teòrics. L'alumne coneixerà els textos principals en el camp i la lògica argumentativa dels diferents autors.

- Comparar els diferents enfocaments teòrics i valorar-ne la capacitat per a la resolució de problemes. L'alumne serà capaç de prendre posició dins del debat teòric i de defensar una posició pròpia.
- Enfrontar-se a la lectura de textos originals dels clàssics contemporanis. L'assignatura la reflexió crítica sobre els diferents enfocaments i la lògica argumentativa.
- Reflexionar críticament sobre el seu propi raonament i el seu coneixement.

Per a cursar l'assignatura amb èxit es requereix:

- ✓ El compromís de fer lectures a casa i la disposició a discutir la lectura crítica amb els companys a classe.
- ✓ La voluntat d'aprendre, participar i la responsabilitat pel que fa al procés mateix d'aprenentatge.

IV.- CONTINGUTS GENERALS

Durant el curs es donarà una introducció a la Teoria Crítica el contingut de la qual tindrà:

- 1) una primera part referida als precursors de la Teoria Crítica i la formació dels principals paradigmes;
- 2) després es desenvoluparà l'establiment de la Teoria Crítica en el marc del Institut d'investigació social,
- 3) tractarem la proposta de una nova Teoria Crítica per part de Jürgen Habermas com a resposta als problemes interns de la Teoria Crítica de la primera generació,
- 4) finalment veurem les propostes més actuals que es presenten com a tercera generació de la Teoria Crítica.

La presentació d'aquests passos estarà acompanyada d'una discussió contínua de les posicions de la T.C. amb altres propostes sociològics (positivisme, post-estructuralisme, teoria de sistemes, etc.).

V.- METODOLOGIA

1. L'aprenentatge a l'aula

- 1.1. S'utilitza el model de lliçó magistral per part del professor per introduir alguns dels temes.
- 1.2. El model participatiu s'utilitza per aprofundir en tots els temes. Aquesta és la metodologia utilitzada durant la major part del temps de classe.

2. L'estudi individual

- 2.1. L'estudiant ha de fer les lectures dels textos a casa seguint un esquema de preguntes proporcionat pel professor o bé seguint un esquema propi.
- 2.2. L'estudiant ha de preparar un treball escrit i examen oral a casa, seguint les instruccions del professor.

3. Les tutories

- 3.1. Es recomana a l'estudiant d'acudir al menys a dues tutories per a preparar el treball escrit i l'examen oral.

La tutoria per correu electrònic no pot reemplaçar les tutories amb presència física.

VI.- TEMARI

L'assignatura presenta el següent temari:

PART I. INTRODUCCIÓ. ELS FONAMENTS DE LA TEORIA CRÍTICA

Tema 1. Karl Marx i el plantejament de les principals problemes i mètodes de reflexió social.

Tema 2. Georg Lukács i el concepte de la cosificació.

Tema 3. Sigmund Freud i el sorgiment del psicoanàlisi.

PART II. LA PRIMERA GENERACIÓ DE LA TEORIA CRÍTICA

Tema 4. Max Horkheimer. La diferència entre Teoria Crítica i teoria tradicional.

Tema 5. Els autors “perifèrics principals”: Walter Benjamin, Herbert Marcuse i Erich Fromm.

Tema 6. Progrés o barbaritat? Max Horkheimer i Theodor W. Adorno: La dialèctica de la il·lustració.

Tema 7. Theodor W. Adorno En quina societat vivim i com la podem entendre? Capitalisme tardà o societat industrial? Teoria Crítica i Positivisme.

Tema 8. És possible l'emancipació en el món totalment administrat? Theodor W. Adorno i la Dialèctica Negativa.

PART III. LA SEGONA GENERACIÓ - JÜRGEN HABERMAS: LA TEORIA CRÍTICA AL DEBAT

Tema 9. El moviment del 68 i la crisi de la Teoria Crítica. Jürgen Habermas: Coneixement i interès

Tema 10. La reinvençió de la Teoria Crítica: La Teoria de l'acció comunicativa.

Tema 11. La nova Teoria Crítica i els seus crítics: Michel Foucault i Niklas Luhmann.

PART IV. LA TEORIA CRÍTICA ACTUAL

Tema 12. La crítica a la Teoria Crítica des de la Teoria Crítica. Axel Honneth i “La Crítica del Poder”.

Tema 13. La proposta de Axel Honneth: La lluita pel reconeixement.

Tema 14. Problemes sense resoldre: paradoxes del capitalisme i el problema de fonamentar una Teoria Crítica.

Tema 15. ¿Existeix la Teoria Crítica internacional? Luc Boltanski, Nancy Fraser, Seyla Benhabib i altres.

Tema 16. La quarta generació de la Teoria Crítica: entre tradició, diàleg i noves propostes.

VII.- ACTIVITAT D'APRENENTATGE

El temps d'aprenentatge total s'estima en 150 hores (6 crèdits x 25 hores d'esforç d'aprenentatge per crèdit ECTS). D'aquestes es dediquen un 70% a classes, tutories i exàmens (en total, 105 h. d'aprenentatge efectiu) i un 30% a altres activitats.

	Hores/curs
CLASSES, TUTORIES I EXAMENS (70%)	105
(a) Assistència a classes teòriques/pràctiques (30x 1,5 h.)	45
(b) Preparació de classes (14x4h)	56
(c) Assistència a tutories (2 x 30 min.)	1
(d) Realització d'exàmens orals i escrits (1h + 2h)	3
ALTRES ACTIVITATS (30%)	45
(e) Lectura d'un llibre i elaboració d'una fitxa de lectura	35
(f) Preparació d'un resum temàtic de l'assignatura	10
TOTAL VOLUM DE TREBALL	150

a) Assistència a classes teòriques/pràctiques

Les classes tenen una durada de 1:30 hores.

b) Preparació de classes

Per tal de poder desenvolupar un procés d'aprenentatge profund i participatiu, els estudiants han de preparar la lectura de 12 textos originals. Els textos es penjaran al aula virtual i han de ser llegides abans de les classes temàtiques.

c) Tutories

Les tutories tenen caràcter presencial i es desenvoluparan en l'horari establert al despatx del departament de Sociologia.

L'horari de tutories del prof. Francesc Hernández (despatx 3D16) pot canviar al llarg del curs, estarà actualitzat a la pàgina: <http://www.uv.es/fjhernan/tutories.htm>

Les tutories del prof. Benno Herzog (despatx 4D11) tindran lloc els dimarts de 16:00 a 19:00 i els dimecres de 9:30 a 12:30.

d) Exàmens

Es realitzarà un examen final sobre el conjunt del temari del segon quadrimestre al juny.

A més es realitzarà un examen oral sobre la lectura. La data límit per lliurar les activitats per escrit serà 15 dies naturals abans de la data de la corresponent convocatòria d'examen.

No hi haurà més contingut d'avaluació que el determinat en aquesta guia.

e) Lectures

L'estudiant llegirà una obra clàssica. Remetrà un resum i una reflexió pròpia de la lectura per l'aula virtual. A l'examen, una qüestió tractarà d'aquests llibres. Encara que pot variar, segons la disponibilitat bibliogràfica, les obres de lectura són:

Adorno, T.W. et al. (1965). La personalidad autoritaria. Estudios sobre el prejuicio. Buenos Aires: Proyección.

Adorno, T.W. (1992). Dialéctica negativa. Madrid: Taurus.

Adorno, T.W. (1998). Minima moralia: reflexiones desde la vida dañada.

Adorno, T.W. (2004). Escritos sociológicos I. Madrid: Akal.

Foucault, M. (1968). Las palabras y las cosas: una arqueología de las ciencias humanas.

Foucault, M. (1976). Vigilar y castigar: nacimiento de la prisión. Madrid: Siglo XXI.

Foucault, M. (1987). La voluntad de saber. México: Siglo XXI.

- Foucault, M. (1999). El orden del discurso. Barcelona: Tusquets.
- Fraser, N. y Honneth, A. (2006). ¿Redistribución o reconocimiento? Un debate político-filosófico. Madrid: Morata.
- Habermas, J. (1986). Problemas de legitimación en el capitalismo tardío. Buenos Aires: Amorrortu.
- Habermas, J. (1997). Conocimiento e interés. Valencia: Universitat de València.
- Habermas, J. (2010). La constelación posnacional: ensayos políticos. Barcelona: Paídos.
- Habermas, J. (2010). Teoría de la acción comunicativa. Madrid: Trotta.
- Honneth, A. (1997). La lucha por el reconocimiento: por una gramática moral de los conflictos sociales. Barcelona: Grijalbo Mondadori.
- Honneth, A. (2007). Reificación: un estudio en la teoría del reconocimiento. Buenos Aires: Katz.
- Honneth, A. (2009). Patologías de la razón: historia y actualidad de la teoría crítica. Buenos Aires: Katz.
- Honneth, A. (2009). Crítica del poder: fases en la reflexión de una Teoría Crítica de la sociedad. Madrid: Antonio Machado.
- Horkheimer, M. (2000). Teoría tradicional y teoría crítica. Barcelona: Paidós.
- Horkheimer, M. (2002). Crítica de la razón instrumental. Madrid: Trotta.
- Horkheimer, M. y Adorno, T.W. (2003). Dialéctica de la Ilustración: fragmentos filosóficos. Madrid: Trotta.
- Lukács, George (1985). Historia y consciencia de clase. Barcelona: Orbis.
- Marx, K. (1983-1990). El capital. Tomo I. Barcelona: Edicions 62.

e) Resumen temàtic

Durant les classes l'alumne pren notes sobre els quatre temes següents:

1. El capitalisme i la forma de mercaderia. Paradoxes i contradiccions i les seues implicacions per a la realitat social.
2. La construcció de ideologies. La construcció social del coneixement (erroni).
3. Los processos de constitució de los subjectes. La influència de la realitat social sobre els subjectes i la seua autopercepció.
4. La possibilitat de fer investigació social. ¿(Cóm) es possible conèixer i canviar el mon social?

Durant l'última setmana els professors demanaran un resumen temàtic específic que l'alumne ha de pujar al aula virtual.

VIII.- CRITERIS D' AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura inclou un examen final (1/3 de la nota final), un resum temàtic (1/3 de la nota final) i un resum de lectura amb prova oral (1/3 de la nota final).

Amb algunes variacions, segons la forma de l'examen, per a l'avaluació s'aplica l'esquema següent:

Nota	0 – 4,9	5 - 8,9	9 - 10	% de la nota
Contingut	No es refereix de manera adequada a la literatura bàsica. Ús de fonts no científiques.	És capaç d'usar adequadament la bibliografia bàsica.	Usa la bibliografia adequadament, aporta enfocaments crítics i originals.	30
Argumentació	Inadequat, poc clar, inapropiat i simplista.	Adequat, clar, amb algunes excepcions.	Complex, adequat i clar, reconeix de manera reflexiva les dificultats de la pròpia argumentació.	30
Posició de l'alumne	Queda poc clara.	Presenta la posició d'altres autors de manera poc crítica com la pròpia.	Crea una posició crítica pròpia.	30
Estructura i presentació del treball	Estructura no clara, incompleta, no usa ni forma ni llenguatge acadèmics.	Clara, completa, amb petites excepcions ús correcte de llenguatge acadèmic i de forma acadèmica.	Molt bé, clar, estructurat, amb aportacions pròpies originals, adequat i exacte ús de forma i llenguatge acadèmics.	10

En el treball escrit l'alumne ha d'assenyalar en cadascun dels casos l'ús de fonts literals o d'idees prestades.

EN EL TREBALL ESCRIT, EL PLAGI ÉS UNA RAÓ PER A PUNTUAR LA TOTALITAT DEL TREBALL AMB UN ZERO!

IX.- ALTRES QÜESTIONS

a) Llengua vehicular

La llengua d'exposició dels docents serà el valencià. La llengua dels materials didàctics serà el valencià i el castellà. La de les lectures, la que trie l'estudiant. La dels treballs de l'estudiant, el valencià o el castellà, segons trie l'estudiant, així com la llengua dels exàmens.

b) Aula virtual

Només s'acceptaran les activitats lliurades digitalment mitjançant l'aula virtual. No s'acceptaran activitats lliurades en paper.

c) Correu electrònic

No s'accepta cap activitat lliurada al correu electrònic del docent.

La relació ordinària entre els estudiants i els docents esdevindrà a la classe o les tutories. Només excepcionalment l'estudiant podrà adreçar-se al correu electrònic del docent per:

- a) Informar-li de peticions d'avançament d'exàmens.

- b) Informar-li d'anomalies administratives.
- c) Altres qüestions de relevància equivalent.

No es podrà fer ús del correu electrònic per:

- a) Qüestions alienes a la docència o referides a altres matèries.
- b) Remetre activitats (*només s'han de remetre per l'aula virtual*)
- c) Fer consultes sobre el contingut de la matèria (això s'ha de fer a la classe o a la tutoria).
- d) Fer consultes sobre data i lloc d'examen (això correspon al centre).

En casos com aquests o altres d'equivalents, els correus seran ignorats. També serà ignorat sistemàticament tot correu d'estudiant que no provinga d'un compte del servidor de la UV (val a dir, aquells que acaben en @alumni.uv.es). Els correus es contesten en horari de tutories.